

Po volitvah delajmo za napredne uprave

Za volilne rezultate smo komaj zvedeli, zato je tudi njihova ocena v tem zapisu zelo površinska.

Jasno je vsekakor občutno nazadovanje naše stranke, ki pa vendar ni povsem nepričakovano. Jasno je tudi, da je v celotnem zabeležiti v Italiji premik na desno, da se je alarmantno razširil pojav Lombardske in podobnih lig ter drugih lokalističnih in korporativističnih list, kjer so zbrani tako rasizem kot kvalunkvizem, a tudi nezadovoljstvo z dosedanjim partitokratskim sistemom in državno-birokratskimi metodami. Poleg tega se vidno večja število vzdržanih volilcev ter belih in neveljavnih glasovnic, predvsem na jugu pa se "obrestujeta klientelizem ter ustrahovanje MAFIJE in kamore. Te ugotovitve nam dokazujejo, da je rezultat letošnjih volitev zaskrbljujoč. Očitno se zatika sedanji sistem, ki dopušča strankam vse vrste medsebojnih iger in oblastveniških manevrov, zaradi katerih ostanejo večkrat zanemarjeni realni problemi ljudi. Stranke že nesprijemljivo in neobzirno spreminjajo javno upravljanje v sredstvo za krepitev lastnih interesov. Da so tega številni ljudje že naveličani, jasno kažejo torej letošnji volilni rezultati, ki pa bodo — kot izhaja že iz prvih ocen voditeljev strank — vendarle zdržali tudi tiste, ki so se doslej upirali vsaki volilni in institucionalni reformi. Ta pa je postala, skupaj z reformo politike, neodložljivo vprašanje!

Vse to seveda ne more opravičiti našega poraza in ga tudi ne razloži. Prav tako pa SE PO MOJEM NE DA ISKATI RAZLOGOV ZA NAŠE NAZADOVANJE izključno v zadnjih dogodkih in izbirah naše stranke, ki so dobile potrditev na bolonjskem kongresu. Konec koncev smo do teh izbir prišli prav spodbujeni od negativnega trenda KPI v zadnjih letih in z namenom da ga zaustavimo, oziroma da preoblikujemo našo stranko v silo, ki bo uspešno odgovarjala današnjemu in jutrišnjemu času. Res pa je tudi, da smo predvidevali skoraj neizogibno začasno volilno izgubo za te nove, korajžne izbire: predvsem zaradi tega, ker smo z njimi še na začetku in niso še povsem izoblikovane. Obenem pa se mi zdi jasno, da pelje pot, ki smo jo izbrali, v smer, kamor kažejo zadnji volilni rezultati. Da ta ugotovitev ni protislovna, nam dokazuje na primer dejstvo, da je v Italiji celo deset volilnih listov oziroma strank, ki imajo manj kot 5% glasov in da je samo na levi sedem različnih list ali strank. Vsa ta razpršenost tudi objektivno šibi levo opozicijo, glavni vzrok razpršenosti pa je najbrž predvsem v nezadovoljstvu z dejstvom, da stranke zlorabljajo svojo vlogo. Ta protistrankarski protest in nezadovoljstvo pa se paradoksalno izražata prav z ustanavljanjem drugih, novih strank ali formacij...

Meni se zdi, da to ne more dolgo trajati in da se bodo morale stvari popraviti s časom, a tudi z nujno volilno in institucionalno reformo, predvsem pa z reformo politike kot take. In to so tudi naše usmeritve, ki smo jih potrdili z bolonjskim kongresom. A o tem bo še veliko govora, zato gremo na kratko k rezultatom v naših krajih. V domačih občinah je za nas rezultat pozitiven tam, kjer velja večinski volilni sistem. V ostalih občinah, predvsem v Nabrežini in Dolini, se pozna vsedržavni negativen trend, ki se mu pa očitno pridružujejo tudi domače šibkosti in pomanjkljivosti. Teh pa nismo znali pravočasno odpraviti tudi zato, ker smo si jih delno skrivali...

Kakorkoli že, porazni rezultati so tu in žal so se povečale možnosti, da se tudi v naših občinah še razširi in utrdi oblastniška vloga KD v okviru formule "pentapartita". Take so številke v Nabrežini, a tokrat prvič tudi v dolinski občini. Nove kompozicije teh občinskih svetov pa dopuščajo tudi napredne rešitve in upati je, da se do njih pride. S tem se bomo izognili upravnim situacijam, kakršna je bila nabrežinska v zadnjih letih, kjer smo Slovenci izgubili občutek suverenosti in smo že v povsem obrambnem položaju.

Mislím, da bi morali Slovenci in vsi tisti demokrati, ki nam je do resnične enakopravnosti, sožitja in mirne prihodnosti naše manjšine ter nasploh do upravljanja v skupno korist, preseči logiko formul, medstrankarskih uslug in iger v medobčinskem, pokrajinskem ali še širšem okviru. Ta logika, ki sloni na načelu daj—dam, daje prednost interesom posameznih strank na škodo skupnega interesa ter objektivnih interesov naše narodnostne skupnosti. Tako v Dolini kot v Nabrežini je možno sestaviti uprave s tistimi strankami, ki v celoti predstavljajo slovenske volilce in napredni, demokratični del italijanskega prebivalstva (KPI, PSI, SSK, Zeleni). Res je PSI v Nabrežini na bolj zaprtih stališčih, a s socialističnimi svetovalci bo treba v tistem občinskem svetu v vsakem primeru računati: da bo bolj jasno, tudi SSK ne bo mogla v Nabrežini v nobenem primeru brez PSI...

Zato bi morali v teh občinskih svetih vsi umakniti strankarske koristi in pri naporih za oblikovanje novih uprav bi morala vse omenjene stranke voditi skupna korist naše skupnosti. Sicer bomo v teh dveh občinah v prvi vrsti Slovenci vedno šibkejši...

MILOŠ BUDIN

PO 6. MAJU

Varljiva varnost sredi palube

Pred pljuski negotovosti in izzi-
vov, ki jih je prevratno leto 1989
prignalo na evropsko obzorje, se
italijanski volilci umikajo z ograj
na robu ladje in zatekajo na sredo
palube. Pričakovanje, da bi
od takega početja bila ladja stan-
ovitnejša, njena plovba pa za-
nesljivejša, je kajpak prazno.
Kvečjemu je narobe res.

Drugače kot v Nemčiji ali Angli-
ji, zdaj pa že tudi marsikod na
vzhodu (tam bodo sicer še lep
čas lovili ravnovesje in jih uteg-
ne — kot na Hrvaškem — še
nevarno zanašati), kjer se kosata
alternativna programa, socialde-
mokrati in krščanski demokrati,
laburisti in konservativci, skrat-
ka, če naj še slednjič sežemo po
nekoliko iztrošenem pojmu, levi-
ca in desnica, italijanski volilci
tako rekoč zapuščajo vesla in se
prerivajo na sredo palube. Gne-
ča je tam že tolikšna, da so se
nekateri (prisebnejši? prebrisa-
nejši? premožnejši? sebičnejši?)
domislili, da porazgrabijo ome-
jeno število rešilnih pasov in že
razmišljajo — tako v Lombardiji
— kako bi se z ladje pravočasno
izkrkali... Uspešno krmarjenje je
v takih pogojih kaj tvegan posel.

Toda naivno in krivično bi bilo
dolžiti italijanskega volilca se-
bičnosti in kratkovidnosti. Nav-
sezadnje, mar ni ravno naloga
volitev kot sredstva omikanega
sožitja, da se v njem sicer neu-
sahljivo, bolj ali manj grobo
spopadanje človeških sebičnosti
unese in spelje v strugo skupne
blaginje? Tja velja torej osredo-
točiti pozornost in prizadevanja.
Italijanski volilni sistem danes
očitno ni zmožen odpraviti prvih
enostrankarskega sistema v več
kot štiridesetletni vladavini Kr-
ščanske demokracije z vso nav-
lako izroditev v korupcijo, kra-
jevno samodržstvo in mafijsko
strahovlado, ki jih odjuga na vz-
hodu razkriva do grozljivih po-
tankosti. Ni naključje, da je ita-
lijanska televizijska serija "La
piovra" (hobotnica) postala v
Sovjetski zvezi uspešnica deset-
letja...

Lotiti se reforme italijanskega
političnega sistema postaja torej
danes prvenstvena naloga ne le
te ali one stranke, ne le neke
bolj ali manj raztepane levice,
pač pa že republike kot take;
pogoj njene zračenosti s procesi
evropske integracije in njenega
kljubovanja izzivom današnjosti
na razmeroma visoki civilizacij-
ski stopnji, ki se lahko z njo po-
naša.

Nujen, dasiravno sam po sebi
nezadosten pogoj take reforme
pa je v izboljšanjem ozračju na
italijanski levi. Pobuda KPI s
konstituanto je vanj odločilno
posegla komajda o pravem času.
Prve posledice je bilo občutiti že
tako po izrednem kongresu v
Bologni: pred zrcalom lastnih
odgovornosti sta se KPI in PSI
odrekli medsebojnemu zmerja-
nju, manj je med njima prepirlj-
vosti, predsodkov in podtikanj,

več vzajemnega upoštevanja de-
janskih stališč in interesov tudi
tedaj, ko so si še daleč vsaksebi.
Seveda, daleč je še do tega, da bi
nova kakovost odnosov na levi
prodrla v zavest javnega mnenja
in zapustila sled v volilnem ob-
ličju italijanske družbe. Pridobit-
ve socialistov in otočja zelenih
ne odtehtajo izgub KPI. Levica
ostaja zrahljana, številčno celo
šibkejša. Ravno v takih razme-
rah pa si PSI ne more več pri-

voščiti vztrajnega izsiljevanja
dveh kolikor toliko enakovred-
nih tekmecev: KPI in KD. Nove
razmere silijo PSI v zapuščanje
udobnega položaja trgovca med
dvema ponudnikoma. Silijo ga v
odgovornejšo, dinamičnejšo po-
litiko.

Čas negibne stanovitnosti v ita-
ljanskem političnem življenju se
neizprosno izteka.

KODRIČ RAVEL

■ Dolina: letošnji partnerji pod Majem

■ Križ, 29. aprila. Odkritje spominske plošče domačinu Josipu Tence

ZASEDANJE VODSTVA ARCI V TRSTU

Državljeni Evrope

Mednarodni odnosi naše kulturne organizacijev okviru procesov za demokratizacijo v Vzhodni in Zahodni Evropi

Na pobudo državnega vodstva Konfederacije ARCI, deželnega vodstva ARCI F—JK in Zveze slovenskih kulturnih društev, (ki je bila januarja t.l. sprejeta v vse-državno organizacijo ARCI) bo: **19. in 20. maja t.l. v Trstu zasedanje državnega sveta Konfederacije ARCI na temo:**

DRŽAVLJANI NOVE EVROPE:

Mednarodni odnosi ARCI v okviru procesov za demokratizacijo v Vzhodni in Zahodni Evropi.

V tem pogledu je izbira mesta Trst nedvomno strateškega pomena.

Kot je iz pripravljalnega gradiva razvidno so cilji zasedanja sledeči:

- utrditev vloge, ki jo lahko odigrajo združevanje oz. ljubiteljske stvarnosti v procesih demokratizacije tako v Srednji kot tudi v Vzhodni Evropi;
- utrditev mednarodnih stikov med različnimi izkušnjami na področju združevanj in realizacija evropske redne povezave;
- podčrtati dejstvo, da niso samo politični, ekonomski in tržni procesi tisti, ki bodo definirali prihodnost Evrope, ki je prej kulturna in civilna stvarnost; odkrivanje in raziskovanje skupnih kulturnih vrednot je nedvomno

prispevek k dograditvi jutrišnje Evrope.

Na zasedanju so zagotovili svojo prisotnost predstavniki in vidne osebnosti mednarodnih združenj (predstavniki sovjetskega Odbora za mir, predstavniki mestnega foruma iz Prage, predsednik madžarskega sveta za mir, predstavnik avstrijskega mirovnega gibanja, predsednik Komisije za človeške pravice pri evropskem Parlamentu).

Predvideno je tudi sodelovanje predstavnikov Zveze kulturnih organizacij Slovenije in Kulturnega prosvetnega Sabora Hrvatske. Objavljamo v celoti podroben program zasedanja:

Trst, 19. maja 1990

Gledališče MIELA REINA (Trg Duca degli Abruzzi 3)

ob 9. uri: Odprtje

ob 9.30: Pozdravi prisotnih predstavnikov oblasti

ob 10. uri: UVODNO POROČILO (Predsednik ARCI — Giampiero Rasimelli)

Mednarodni odnosi in pobude ARCI v Evropi, ki se spreminja

ob 10.30: Poročila in posegi

- tujih predstavnikov
- konfederiranih združenj
- državnih in deželnih vabljenih osebosti

— predstavnikov drugih organizacij oz. javnih ustanov

ob 13.30: Odmor za kosilo

ob 15.30: OBISK V TRŽAŠKI KNJIGARNI

ob 17.00 uri: DOM PRISTANIŠKIH DELAVCEV — Krožek ARCI (Trg Duca degli Abruzzi 3) Okrogla miza — DRŽAVLJANI NOVE EVROPE Strateška vloga ljubiteljstva za novo mednarodno sodelovanje

ob 19.30: Zaključki

Nedelja, 20. maja 1990

ob 9.30: DOM PRISTANIŠKIH DELAVCEV

Poročilo o pobudah v korist Palestine in odnosi Sever—Jug; razmiselnost in solidarnost

ob 11.30: Poročila o oblikah koordinacije združevalne stvarnosti v Evropi

ob 13.00: Zaključki

V okviru zasedanja se bo državno vodstvo Združenja ARCI srečalo s predstavniki slovenske stvarnosti v zamejstvu, z uredništvo revije La Battana na Reki in s predstavniki italijanske skupnosti v Jugoslaviji ter v Ljubljani še s slovenskimi predstavniki izveste kulturnih organizacij in institucionalnih ustanov.

LAHKO VPLIVAMO NA KVALITETO ŽIVLJENJA

Nas bo čas vedno preganjal in pogojeval?

Pobuda, ki jo je sprožila skupina levičarskih žensk na vsedravnih ravni o zbiranju podpisov za predložitev takozvanega zakona o "času" predstavlja predvsem izziv za razmislek in za debato o kvaliteti našega življenja.

Razlog, da smo prav ženske načele ta problem, gre iskati predvsem v dejstvu, da so naše izkušnje s "časom" nedvomno bolj problematične od izkušenj, ki jih imajo moški.

Ritmi našega življenja so pač postali takšni, da ni dneva, ko ne bi jamrali in se tožili, da nam zmanjkuje "časa", da smo prisiljeni stalno tekati, da si ne moremo privoščiti niti urice zase.

Razlogov za takšno stanje je nešteto; neusklajenost urnikov službe, javnih storitev, vrtcev, šole in trgovin..., pomanjkanje uslug za oskrbo starejših članov družine..., promet, ki nas ovira pri premikanju po mestu..., posebno za ženske pomanjkanje sodelovanja s strani partnerja..., takšnih razlogov bi vsak izmed nas lahko naštel še in še.

O problemih, s katerimi se vsak dan srečuje bi nam lahko povedala na primer bolničarka, ki dela ponoči, podnevi in v prazničnih dneh, ali profesorica, ki mora popravljati šolske naloge doma, prodajalka se znajde pred zaprtimi trgovinami, ko sama končadelati, delavka v fabriki, katere urniki dela niso usklajeni z urniki vrtca, šole otrok....

Zakonski predlog, za katerega se bo tudi v našem mestu začela akcija zbiranja podpisov, skuša dati odgovore na te kompleksne teme današnjega časa.

Nedvomno je ta zakon težko izvedljiv, če se istočasno ne prične na temi kvalitete življenja neke vrste "kulturna revolucija", ki mora zajeti vsakega posameznega člana te družbe, in še predvsem demokratične institucije, kot so sindikati, javne uprave...kategorije, kot so trgovci, industrijci,...

Da bi orisale zakonski osnutek najširšemu krogu zainteresiranih žensk in ne samo žensk, bomo priredile javno predstavitev osnutka 23. maja ob 18. uri v krožku Mielia. S to pobudo bomo istočasno začele akcijo zbiranja podpisov.

ANAMARIJA KALC

darovi in prispevki

Ob poravnavi naročnine so v sklad DELA prispevali tovariši:

STARC JOŽE — Boljunec 8.000 lir, RINO KURET — Boljunec 3.000 lir, DANILO KOCJANČIČ — Dolina 346 8.000 lir, RAFAEL KOCJANČIČ — Krogle 3.000 lir, MISLEJ SLAVA — Nabrežina postaja 8.000 lir.

KONCERT MOŠKEGA PEVSKEGA ZBORA IGO GRUDEN NA PREDVEČER 1. MAJA

Večer partizanskih pesmi v Nabrežini

Moški pevski zbor "Igo Gruden" iz Nabrežine nam je pripravil na letošnji predvečer prvega maja lepo presenečenje. Nastopil je namreč z ubranim koncertom partizanskih pesmi v dvorani domačega kulturnega društva pod odličnim vodstvom zborovodje Aleksandra Rojca.

Namen zbora je bil proslaviti 200—letnico francoske revolucije in 45—letnico osvoboditve izpod nacifašizma. "Leto 1989 — pravijo prireditelji na vabilu, ki so ga razdelili — je bilo dvestoletnica francoske revolucije, preko katere je sodobni človek dokončno dorasel v popolnem smislu lastne svobodne dimenzije. Vendar leto 1989 je bilo tudi leto travmatičnih dogodkov: živimo namreč trenutku, v katerem se odvijajo dogodki nepredvidljivega in silnega pospeška, ki terjajo ponavadi dolga leta, medtem ko so se v zadnjih časih konkretizirali v nekaj urah. Ampak ta veter svobode, ki veje zlasti z Vzhoda, ne more in ne sme zbrisati zgodovinskega spomina narodov, brez katerega bi se ničesar ne razumelo in bi se vsak dogodek zdel strogo slučajen, sad senzacionalne geste kakega voditelja in ne kot suma preživetih napačnosti, kontradikcij, bojev, uporov, razočaranj. In v tem kontekstu ne moremo pozabiti, da je 1990 tudi 45. leto osvoboditve. V tem trenutku, ki gotovo predstavlja krizo vrednosti in vrednot, ne moremo pozabiti na svojo zgodovino zato, da razumemo kdo smo. Zgodovina našega upora pa je .... ena naših najsvetlejših strani. Zato se nam zdi utemeljeno in prav, da s svojo pes-

mijo na novo preverimo nas same.

Sami sebe so "preverili" s pesmi, ki so sicer znane, a še vedno globoko vsidrane v čustvih naših ljudi, saj so spremljale partizansko epopejo. "Vsi zgodovinski trenutki imajo svoje spremljevalce in to so pesmi", je v svojem govoru poudaril na tem lepem večeru režiser Mario Uršič, ki je letos prejel Prešernovo nagrado: "Ob tabornem ognju" (R.Gobec), "Ven z njimi" (R.Gobec), "Hej tovariši" (M.Kozina), "Svobodna Slovenija" (P.Sivic), "Pesem XIV. divizije" (S. Marolt—R.Gobec), "Jutri gremo v napad" (J.Kumar), "Za vasjo je čredo pasla" (K.Pahor), "Dekle ob oknu" (P.Sivic), "Črni vran" (R.Simoniti), "Smrt v brdih" (M.Pirnik), "Počiva jezero v tihoti" (M.Skoberne), "Bolen mi leži" (R.Simoniti), "Padel je padel" (T.Ljubic), "Na oknu" (R.Sominiti), "Kosec koso brusi" (R.Gobec), "Kovači smo" (R.Gobec), "Naša vojska" (M.Kozina), "Bratje le k soncu" (R.Simoniti).

Da, prisostvovati temu koncertu, ki ga je s posnetkom na magnetofonu povezovala napovedovalka Tatjana Rojc, in ki ga je čudovito spremljal harmonikar Corrado Rojac, je bilo kakor brati strani zgodovine odporniškega gibanja.

Za starejše udeležence, ki so osebno doživeli narodnoosvobodilni boj, je bil koncert trenutek, ki jih je popeljal nazaj v čase oboroženega boja, v strahote, ki jih je prestalo naše ljudstvo, v vzdušje tistih časov, ko si se po-

gumno opredeljeval, ko si veroval v zmago in gojil upanje, da bo kmalu "zasijala" svoboda, ko so borci padali v Brdih ali ob tistem jezeru..

Za udeležence povojnih rodov, je pa bil koncert prava lekcija o tisti zgodovini, s katero jih šolske knjige niso seznanile, in ki so jim jo posredovale starejše generacije le v družinskem krogu ali z usnim prenosom na javnih demokratičnih srečanjih, oziroma oni

sicer redki vzgojitelji, ki so bili zvesti vrednotam odporništvu.

Za vse je pa bil koncert prispevek k boljšemu spoznavanju našega zgodovinskega in kulturnega bogastva in trenutku, ko smo poudarili (pevci s petjem, občinstvo s poskanjem in navdušenim privoljenjem) skupno voljo po ovrednotenju tega bogastva, v časih ko se prizadevamo, da pridobimo nove demokratične postojanke, višjo stopnjo demokra-

cije, in ko se trdo bijemo za izvajanje demokratičnih pravic in ustave, še zlasti njenega 3. in 6. člena, zato da se priznajo pravice slovenske manjšine in odobri zakon za globalno zaščito.

Res lepo delo, ta koncert. Hvaležni moramo biti nabrežinskemu pevcem in zborovodji Rojcu za ta kvaliteten doprinos k spoznavanju in širjenju slovenske kulture.

JELKA GERBEC

VOLITVE NA GORIŠKEM

Uspeh Slovencev na listah KPI

Zmagajo tudi slovenske napredne liste

Ko smo med volilno kampanjo razpravljali v slovenski komisiji pri goriški federaciji KPI, smo si v zvezi z upravnimi volitvami zastavili nekatere jasne cilje: izvolitev slovenskih predstavnikov v goriški in v krminski občinski svet, potrditev naprednih uprav v Doberdolu, Sovodnjah in Števerjanu. Resnici na ljubo so se ti cilji takrat kazali predvsem kot želje, saj je bilo jasno, da bodo, volilni izidi za KPI gotovo slabši kot v preteklosti tudi med slovenskimi volilci. Trend, ki je značilen za italijansko družbo (nazadovanje KPI in pridobivanje glasov s strani Zelenih in drugih alternativnih grupacij), ima med Slovenci svojo inačico, ki pomeni predvsem precejšnjo razpršitev glasov med italijanskimi strankami, ki neposredno ne zastopajo Slovencev. Pri tem je treba še upoštevati, da so tako mednarodni politični trenutek kot tudi težave z notranjo prenovo partije dejansko in neizogibno vplivali na potek volilne kampanje in seveda na izid volitev.

Upoštevajoč vse te vidike ne moremo vnaprej sklepati, da je bil splošni rezultat majskih volitev za komuniste popolnoma negativen. Nazadovanju list KPI lahko namreč postavimo kot protiutež uveljavitev naprednih list in odprtih list, s katerimi so se komunisti povezali z drugimi naprednimi gibanji.

Kar se pa tiče glasovanja v slovenskih krajih oziroma uveljavitev slovenskih kandidatov na listah KPI in na naprednih listah, smo lahko več kot zadovoljni. Potrjene so bile napredne uprave v vseh treh slovenskih občinah. Še posebej je pomembna uveljavitev Občinske enotnosti v Števerjanu, kjer je bila situacija povsem odprta. Števerjanski volilci, kljub močnim in neutemeljenim pritiskom s stra-

ni Slovenske skupnosti, so seveda s tem nagradili petletno učinkovito upravljanje občine. SSK — zamejska Demos bo tako v Števerjanu še naprej "demokratska opozicija". Napredovanje oziroma nazadovanje Občinske enotnosti v Sovodnjah in Doberdolu gresta predvsem pripisati notranjim izbiram in notranjim nesporazumom koalicijske, kar je tudi razumljivo in fiziološko za tako dolga in trajna sodelovanja.

V Krminu je bila izvoljena na odprti listi "Združeni za Krmin" Slovenka Gizela Reja Simčič, ki bo tudi edina zastopala Slovence v novem občinskem svetu, saj ni uspela izvolitev kandidata SSK na listi KD.

V goriškem občinskem svetu bodo odslej sedeli štirje Slovenci (eden več kot prej). Dva je izvolila KPI (Igor Komel in Ivan Bratina), dva pa SSK (Bernard Špacapan in Mario Breščak). KPI ni v zadnjem mandatu imela nobenega Slovenca, tokrat pa med štirimi svetovalci sta kar dva Slovenca. Na listi PSI, ki je krepko napredovala in si zagotovila, kar pet svetovalcev, ni bil izvoljen nobeden izmed številnih slovenskih kandidatov. Slovenski kandidati so bili prisotni tudi na drugih listah (KD, Zelena lista smehljajočega se sonca), niso pa dobili dovolj preferenčnih glasov za izvolitev.

Upravne volitve razen uspeha zelenih list niso pokazale nobenega drugega premika v levo, to pomeni, da ne bo po vsej verjetnosti v prihodnje politično ozračje bolj naklonjeno k pozitivnemu reševanju slovenskih vprašanj. Zato bo vloga slovenskih predstavnikov, še posebej onih iz vrst KPI, še zahtevnejša pa tudi odločilnejša.

IVAN BRATINA

Sestava prenovljenih občinskih svetov

OBČINA DEVIN-NABREŽINA

Na listi KPI so bili izvoljeni: Ivo Širca (251), Giorgio Depangher (246), Luciano Ceschia (147) in Stanka Mokole (136). Prvi neizvoljen je Walter Škerk (69).

OBČINA DOLINA

KPI bodo zastopali: Edvin Švab (741 preferenc), Stojan Sancin (217), Willi Vorus (168), Giuseppe Mauro (165), Milan Lovriha (152), Sandy Klun (148), Eugenia Kozina (131) in Dionisio Gherbassi (124).

Prvi neizvoljen je Darij Brajnik (86).

OBČINA ZGONIK

Napredno listo bodo zastopali: Miloš Budin (835 preferenc), ki bo znova potrjen za župana, Sergio Ferrari (772), Tamara Blažina (769), Ladi Blažina

(769), Luciano Milič (769), Ivan Colja (767), Aleks Milič (766), Žarko Šuc (766), Rado Milič (765), Boris Štrekelj (758), Cvetka Jankovič (756) in Boris Pegan (755).

OBČINA REPENTABOR

Napredno listo bodo zastopali: Pavel Colja (ki bo znova izvoljen za župana), Aleksij Križman, Vincenzo Bevilacqua, Domenico Bizjak, Karlo Grgič, Sonja Lazar por. Kralj, Gabriele Marucelli, Aldo Skabar, Bruna Škabar por. Švab, Dario Skabar, Ivan Skabar in Egon Škerk.

SESTAVA OBČINSKEGA SVETA V GORICI

KPI — Busolini (522), Lamberti (311), Komel (284), Bratina (155).

Prvi trije neizvoljeni: Poletto (146), Ardit (128), Di Gianantonio (119).

FOTOKRONIKA 1. MAJA NA TRŽAŠKEM

V naših krajih res občuten praznik dela

■ Na Trgu Unità je spregovoril tajnik tržaške CGIL Roberto Treu (Foto Magajna)

■ Na proslavi v Nabrežini je zaigrala domača godba na pihala (Foto Križmančič)

■ Prvomajska proslava v Miljah (Foto Križmančič)

PREDLAGANI REFERENDUMI

Nevarna bližnjica k volilni reformi

Te dni je heterogena skupina italijanskih politikov, ki delujejo v raznih strankah (od demokristjana Segnija do radikalca — komunista Bordona do Camberja od Liste za Trst) sprožila pobudo zbiranja potrebnega pol milijona podpisov, da se organizira referendum o spremembi volilnega sistema za senat, poslansko zbornico in občinske svete.

Dva izmed teh predlogov je javno podpisal tudi tajnik KPI Occhetto, ki ni soglašal s predlogom v zvezi z občinskimi sveti.

Osebnostno sem prepričan, da predstavljajo ti referendumi nevarno bližnjico z velikimi političnimi tveganji. To sem javno povedal med tiskovno konferenco o sklicu seminarja o manjšinah ter javnih ustanovah, kajti mnenja sem, da bi morebitni uspeh pobudnikov referenduma odpravil slovensko predstavništvo v parlamentu, oziroma bistveno spremenil razmerje naše manjšine do predstavniških organov in naš nastop na volitvah.

Prav zato, ker je o teh vprašanih odprta javna debata, se oglašam s svojim razmišljanjem in željo, da bi mi morebitni zagovorniki referendumov oporekali s svojimi argumenti.

Vsekakor želim takoj opozoriti na dejstvo, da nekateri (med njimi tajnik KPI) zatrjujejo, da je zbiranje podpisov za referendum o volilnem sistemu le "politična provokacija" in torej le spodbuda parlamentu, naj samostojno ukrepa in uredi zadevo. Bo že res, vendar je treba takoj dodati, da mora parlament v tem primeru zadostiti zahtevam pobudnikov referenduma, sicer se javno glasovanje vseeno odvija in so torej znane tudi posledice. Obstaja, seveda, tudi druga — bolj politična — nevarnost. O tem se v rimskih političnih krogih glasno govori: zbiranje podpisov za volilne referendume lahko pospeši sprejem sklepa, da se ta parlament predčasno razpusti in razpišejo prihodnjo pomlad politične volitve. Tako bi se izognili referendumu in pridobili na času.

Poglejmo sedaj, kaj predlagajo pobudniki volilnih referendumov.

SPREMEMBA SISTEMA ZA IZVOLITEV SENATA

S črtanjem nekaterih besed in stavkov bi volilni zakon spremenili tako, da bi za senat obveljal uninominalni sistem v 238 okrožjih, kar pomeni, da bi bili izvoljeni kandidati, ki v vsakem okrožju prejmejo večino glasov. Ostalih 77 pa bi razdelili proporcionalno, z ostanke.

Kaj to pomeni? Pobudniki referenduma pravijo, da bi se morale pač oblikovati volilne koalicije, nekako po shemi "napredni" — "konzervativci". In to naj bi olajšalo pot alternativni, se pravi zamenjavi vladne večine.

Meni se zdi, da bi se taktične volilne koalicije oblikovale od primera do primera in sicer tako, da bi nekatere srednje velike sredinske stranke (PSI, PSDI, PRI) postale jeziček na tehtnici in bi se povezale zdaj s KPI, zdaj s KD, pri tem pa iztržile čimveč svojih kandidatov. Če pa bi podrle naše kandidate bi najbrž zahtevale, da sodelujejo pri izbiri. Vsekakor pa vsak politični opazovalec ve, da se v uninominalnih sistemih (brez balotaže) najbolje odreže tisti kandidat, ki je najbližje politični sredini, saj lahko računa na podporo volilcev "skrajnih" zavezniških strank,

obenem pa lahko gre v zelnik tudi nasprotnemu kandidatu. Skratka, najverjetneji bo v tem primeru spopad med sredinsko levim in sredinsko desnim kandidatom.

To bo, seveda, izkrivilo podobo senata in je tudi proporcionalna razdelitev ostalih 77 mest ne bo popravila, medtem ko bo poslanska zbornica ohranila dosedanja proporcionalni sistem. Tako gre tudi utvara o "lažji alternativni" lepo po gobe. (Najbrž ni naključje, da se za referendum ogrevajo predvsem člani poslanske zbornice, saj bi se zanje volilni sistem bistveno ne spremenil).

Pomislimo, kaj bi se zgodilo pri nas, na primer v Trstu ali Gorici. PSI je že sklenila "inteligentni sporazum" z Listo za Trst, najbrž bi ga razširila še na KD, pa bi komunistom iztrgali oba predstavnika v senatu, KD pa bi vendarle prišla do svojega tržaškega senatorja, ki ga v povojnih letih ni še imela.

Povsem drugačen in politično sprejemljiv se mi zdi francoski (ali slovenski) uninominalni sistem v dveh krogih, ko v prvi sami volilci določijo vrstni red kandidatov, v drugem pa se v balotaži odločajo med prvima dvema.

Vendar se takega sistema ne da uvesti z referendumom, pač pa s sprejemom novega volilnega zakona. Zato je potrebno, da se razvije ustrezno gibanje za sistemske reforme, brez tveganih referendumskih bližnjic.

Značilnost referenduma v Italiji je namreč v tem, da je "ukinitiven", se pravi, da lahko odpravlja zakone ali dele zakona, ne more pa nič novega ustvariti.

KAKŠNE MOŽNOSTI ZA SLOVENSKO PREDSTAVNIŠTVO?

V uninominalnem večinskem sistemu, brez balotaže, je manjšini, kot je slovenska, praktično nemogoče doseči izvolitev svojega predstavnika v parlament, posebno še zato ne, ker smo Slovenci pomešani med večinsko prebivalstvo in povrhu vsega še razdeljeni na štiri volilna okrožja.

V tem primeru bi nam, teoretično, preostala ena sama možnost: oblikovati "slovensko stranko", ki bi zbrala glasove vseh manjšincev in jih nato ponudila eni izmed volilnih koalicij v vseh štirih okrožjih v zameno za svojega predstavnika v enem. Pa še to bi bilo mogoče samo, če bi slovenski glasovi v tem primeru bili zares jeziček na tehtnici za uspeh ene ali druge volilne koalicije.

Taka "slovenska stranka" bi se morala torej vesti skrajno cinično in pragmatično, kar bi jo neizbežno privedlo v okvir vladajočih koalicij s KD.

Tega si, seveda, ne želim, prav zaradi nenačelnosti take politike, ko bi manjšina bila prej naprodaj kot osebke lastne usode.

Zato sem — tudi kot Slovenec — odločno proti referendumu in ga ne bom podpisal.

Pač pa bi bil, kot rečeno, za francoski (ali slovenski) sistem dvojnega kroga, a le pod pogojem, da bi v volilni zakon vključili normo o zajamčenem manjšinskem predstavništvu, kakor ga imata na primer Slovenija ali Madžarska. Lahko bi, na primer, osvojili mehanizem, ki je sedaj v veljavi za evropske volitve, a brez predvidenega visokega števila preferenc. Tako bi pri razdelitvi preostalih 77 mandatov zadnje med njimi

rezervirali za tistega manjšinskega kandidata, ki bi imel najvišji odstotek v lastnem okrožju ali v vseh okrožjih, kjer bi kandidiral, če bi ga predstavili v vseh narodnostno mešanih okrožjih.

Tako bi končno izenačili našo manjšino s francosko v Dolini Aoste in nemško na Južnem Tirolskem, ki imata že sedaj zagotovljena svoja predstavništva (predvsem zato, ker sta tam omenjeni narodnosti v večini).

REFERENDUM O POSLANSKI ZBORNICI

Resnici na ljubo je ta referendum dokaj preprost in nepomemben. Določa namreč, da se poslanska zbornica voli s proporcionalnim sistemom, kot doslej, volilci pa smejo oddati eno samo preferenco in še ta mora biti napisana s polnim imenom in priimkom, brez številke.

Pravijo, da je to zaradi volilnih goljufij, predvsem na jugu. Je pa tudi res, da je preferenčni glas ena izmed redkih povsem svobodnih izbir posameznega volilca, ki se lahko ne ozira na direktive strank.

Če za zbornico kandidira slovenski kandidat bi, seveda, imel manjšino. Primer posl. Škrka in izvolitve deželnih svetovalcev na italijanskih strankah namreč dokazuje, da je manjšinskega kandidatu v prid igralo dejstvo, da so bile ostale preference razpršene med druge kandidate ali pa je bil vključen v "navezo". Možnost ene same preference vse to postavlja pod velik vprašaj. Tudi v tem primeru bi morali (po mojem) spremeniti volilni zakon in zagotoviti manjšinsko predstavništvo v zbornici s sistemom, ki je že predviden za evropski parlament in torej možnostjo medstrankarskih povezav za manjšinske kandidate.

O IZVOLITVI OBČINSKIH SVETOV

Pobudniki referenduma predlagajo, naj bi večinski volilni sistem malih občin (z možnostjo navzkrižnih preferenc po raznih listah) veljal za vse občine, tudi velika mesta. To pomeni, da bi večinska koalicija imela 4/5 svetovalcev (v Trstu 48), druga najmočnejša stranka pa preostalo petino — 12 svetovalcev. Mimogrede povedano bi v Trstu komunisti lahko celo izpadli iz igre, če bi se na primer dogovorili za volilno povezavo socialisti in listarji. KD z manjšimi zavezniki bi prejela 48 svetovalcev, PSI—LpT preostalih 12 in... mirna Bosna.

ZAKLJUČEK

Poudaril sem, da nasprotujem tem referendumom iz splošno političnih razlogov in še posebej zaradi prizadetih interesov naše manjšine. Prav je napisal Vojmir Tavčar v "Primorskem dnevniku", da je splošni interes lahko navzkriž z interesom manjšine. Vendar bi bila dolžnost dosledno demokratičnih sil, da tudi te interese upoštevajo.

Zato pozivam bralce, naj se mi pridružijo in ne podpišejo predloga o volilnih referendumi, predvsem pa naj ne podpišejo predlogov o spremembi sistema za izvolitev senata in občinskih svetov.

STOJAN SPETIČ

ITALIJANI VSE MANJ ZAUPAJO V DRŽAVO

Vzdržanje, lige bele in neveljavne glasovnice

De Mita je te dni dejal, da so na letošnjih volitvah vsi izgubili in nihče ni zmagal. To ne bo ravno tako. Zmagali so tisti, ki niso šli na volišča, so oddali bele ali neveljavne glasovnice ali so izbrali stranke, kot je Lombardska liga. Zmagalo je nezaupanje v državo in njene institucije, predvsem pa v stranke. Zaskrbljenost, ki jo kažemo komunisti, bi zato morala biti vsesplošna. Če seštejemo vse omenjene kategorije, dobimo vrednost 28,6 odstotkov, torej odstotek, ki je na drugem mestu takoj za KD.

Pravijo, da je neudeležba pri volitvah značilna za vse demokratične države in da je Italija bila pri tem izjema. Bližamo se torej zahodnim državam. Toda postavlja se vprašanje, koliko so te demokratične če se prebivalstvo ne zanima za skupne zadeve. Ali ni ravno v tem pomen besede demokracija? Res pomeni, da se tisti, ki ne glasuje, dobro počuti v svojem okolju?

Vsi pa so zaskrbljeni zaradi uspeha Lombardske lige in drugih podobnih gibanj. Vendar ni slišati, da bi se kaj dosti spraševali o vzrokih. Začudenje, zgražanje, žigosanje z desničarji pa nikomur ne bodo pomagali. V naših krajih že dolga leta poznamo pojav, ki se je že razblinil, toda s kakšnimi posledicami? Koliko je levica naredila, da bi razumela vzroke avtonomističnega in rasističnega gibanja? Lista je pri nas pomenila premik na desno največjih strank, kar najbolj ob-

čutimo Slovenci. Tokrat gre za vsedržen pojav. Najznačilnejša poteza Lig je njihova primitivnost. Uporabljajo argumente, kakršne slišimo po gostilnah. Jug se finansira iz blagajn severa, južnjaki in priseljenci nam pobirajo delovna mesta in prinašajo mamila ter kriminal, od mafije do ugrabitev. To je jezik, ki ga vsi razumejo. Poenostavitve, kakršnih si ne more privoščiti resna stranka. Toda ni morda res, da uporabljajo klasične stranke izraze, ki jih nihče več ne razume. Tudi naša. Že dolga leta opažamo, da so ljudje siti besed, pa se jim nismo sposobni približati z enostavnejšimi sporočili.

Lige se tudi navezujejo na federalistična gibanja. Sklicujejo se na ureditev Švice, Avstrije in Nemčije. Kot primer navajajo tudi Litvo in Slovenijo, ki se nista bali velike napetosti v odnosih z državo za dosego večje avtonomije. Komunisti se že dolgo zavzemamo za decentralizacijo državnih funkcij. Toda tega marsikdo ne ve. Ali ni beseda avtonomija privlačnejša in razumljivejša od besede decentralizacija? Craxi se je v predvolilni kampanji predstavil kot odločen zagovornik večje vloge dežel. Kdaj se bomo naučili izbirati med vsemi našimi načeli le najvažnejša in jih posredovali javnosti kratko in jedrnat?

tč

■ Prvomajska »Barčica« v Boljuncu